સડતાલાની સફર

યાને

રૂઈનો રડાપો.

રચનાર તથા પ્રસિદ્ધ કરનાર

માં. કપુરચંદ ભવાન મેમણીવાળા.

દોહરો.

આડે તો એવુ કર્યું, સુડતાળીની સાલ,
વેચીને પૈસા કરો, કુણે દીઠી કાલ. ૧

અમદાવાદ

પાનકોરને નાકે ધાચીની વાડીમા

એંગ્લો વર્નાક્યુલર પ્રિન્ટિગ પ્રેસમા

નથુભાઇ રતનચંદ મારફતીયાએ છાપી.

સવત ૧૯૪૮—સને ૧૮૯૧.

[illegible]

મડતાલની સફર.

દોહરા.

...વની માંહે આડતો, કરતા મેમણ એક,
બ્રાહ્મણ વૈશ્ય કરે સહુ, તજી પોતાની ટેક.
પાપ કરે ને પુન્ય નૈ, દીયે ન કોઇને દામ,
તે ...જે દેખાડીયું, આડે કીધું કામ. ૨

પદ ૧ લું.

(...મ સેસે ...જેણી રંડાપો.) એ દેશી.

...ણજ્યો ભાઇ રે આડે કીધું કામ એવું,
...ડે કીધું કામ એવું,
... ચાંનુ ...દી લેવું રે;
...જ્યો ભાઇ રે આડે કીધું કામ એવું. ટેક
પરથમ ...ડી ચાર પાસે,
...પારી લીયે હુલાસે.
કમાવા કેરી આસેરે. સુણ. આડે. ૧
...વ ...મંથી નેવું,

લીધો માલ કરી ખુબ હેતું,
લીધે હાથ પડે રૂત તેવું. સુણ. આડે.
ભાવનગર વાળા એમ ભાંખે,
પીઠ ઘટે નહી વાત લાખે,
એવું આકરૂં ભાળીયે આંખેરે. સુણ. આ. ૩
લીધે માલ અગાઉ ધન આપી,
પીઠ હોયે જાણે કેમ માપી,
હવે ઘટે નહી તે કદાપી રે. સુણ. આડે. ૪
સહુ લીયે કાલાં ને કપાસ,
નવ જાણે જાસે પીઠ લાસ,
એવા હૈયે ધરીને હુલાસરે. સુણ. આડે.
કોઇએ રૂઉની ખરીદ ખુબ માંડી
નવ જાણે ત્રીશ છોએ ખાંડી,
પછે હાલી ઠેકાણું છાંડી રે. સુ
ક્યાંક અગનીયે દગો દીધો,
થોડો ભાગ નકામો કીધો,
એણે ભાગ પોતાનો લીધોરે. સુ
સુણો રૂત તણો રંડાપો,
જાણે ખલક બધાને માપ્યો,

સુર ઈન્દુ કહે રંગ[*] આપ્યોરે. સુણુ.આ. ૮

દોહરો.

ક્યાંથી આથર નિકળ્યો, કીયા જનમનું વેર,
પાપ કીયાંથી પોચીઉ, કાળે કીધો કેર. ૧

પદ ૨ જું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

સુણજ્યો ભાઇરે કાળે કર્યો કેર કાળો.
કાળે કર્યો કેર કાળો,
કર્યો વેપાર જે બહુ વ્હાલો રે,
સુણજ્યો ભાઇરે કાળે કર્યો કેર કાળો. ટેક.

ધા પૈસા તેને સૌ પેલા,
જોશી દેશી માલ વેલા,
ખાણા તે જેઠ પૈલા રે. સુણુ. કાળે. ૨
ત્યા માનવી ચરખા ફેરી,
હાથ જેયા હાથ વેરી,
ત્યાવાળા ઘેર સેરી રે. સુણુ કાળે. ૨
ગણ બધા ફીક સારી,

* રંગ. ૨ કાળા ખારવા દેવા સારૂ.

તેથી ખુબ ખરીદે વેપારી,
વૈસાખે હીમત ગઈ હારીરે. સુણ. કાળે. ૩
જેણે પ્રથમ નીકાલ કરી દીધો,
તેણે હાંશલ ગાંઠે બાંધી લીધો,
રહ્યા પાછળ ત્યાં કેર કીધોરે. સુણ. કાળે. ૪
થયા રાત અધા લોઢનારા,
કરે ઉપાય બહુ બિચારા,
પછે ચરખા લઈ પરવારારે. સુણ. કાળે. ૫
કાલે કાળા બનાવ્યા સહુને,
દગો દીધો વેપારી બહુને,
લાવ ઘરેણું કેહે વહુનેરે. સુણ.
માગે લેણદાર વાટે ઘાટે,
ફરે લાચાર થઈને ઉચાટે,
તે આબરૂ રાખવા માટેરે.
કહ્યા ખોટા ધંધા રહ્યા રાચી,
કેમ બુધી કરી તેમ કાચી,
સુર ઈન્દુ કહે વાત સાચીરે.

દોહરો.

ઉચે રોક્યું જગતને, કરી

...ની જાતારામ, કીધી મોટી વાત. ૧

પદ ૩ જું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

સુણજ્યો ભાઇ રે રૂઇએ રાખી રામકાણી.
રૂએ રાખી રામકાણી,
એતો ખલક ખમે ખુબ જાણી રે,
સુણજ્યો ભાઇ રે રૂઇએ રાખી રામ કાણી. ટેક
રૂઇમાં ધુળી ભેળે ખુબ ધોળી,
જેવા કશબ કરે કોઈ કોળી,
પછે બેઠા છે ચક્ષુ ચોળીરે સુણ. રૂએ. ૧
કેક રૂઇમાં કપાસ લે છાંટે,
ટોટા ... લેવાને માટે,
... કપાસ રૂતને સાટેરે. સુણ. રૂએ. ૨
...માં ... ભેળે ખુબ હાંસે,
... ...
... જાણ્યું જે ... ...સેરે. સુણ. રૂએ. ૩
...માં રેતી ભેળે કોઇ ચતી,
... એના ... ...

લાગી ઉદર કેરી કાતી રે. સુણ. રએ.
રએ રૂપ બદલ જે કીધું,
ફળ દગા તણું તો દીધું,
ફરી નુર એવાનું લીધુ રે. સુણ. રએ. ૫
રૂઉમાં નાંખે ખજુર ને ગોળ,
તે તીયાંનો પુરવા તોલ.
એસવાળા જાણે નહી ડોળ રે. સુણ. રએ. ૬
રૂઉને માથે કીધુ કામ એવુ,
કોઈ વેરી કરે નહી તેવું,
રૂઉએ કીધુ છે જોયા જેવું રે. સુણ. રએ.
રૂત ચાલ્યું બંદરની વાટે,
તેના પૈસા થવાને માટે,
ખુશી રૂઉના ધણી ખુબ ખાટે રે. ૭

દોહરો.

આપીસું પૈસા કહી, પરમાંમ કીધા કેક
પાછળથી પસ્તાવીયા, બંદરવાળા બેક

પદ ૪ થું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

હવે ભાવનગરવાળા શું બોલે છે

૯ સુણજ્યો ભાઇરે બંદરવાળા વાત બોલે.

બંદરવાળા વાત બોલે,
મન તણો મરમ તે ખોલે રે,
સુણજ્યો ભાઇરે બંદરવાળા વાત બોલે. ટેક
રૂત આવે તમારૂં રાશી,
તમે કરોજો માલ તપાસી,
અમે વેચીએ થઇ ઉદાશી રે સુણ. બં. ૧
જેવો માલ તેવો છે ભાવ,
નથી અમારે ખોટ વટાવ.
હાલ વેચવાનો છે દાવરે. સુણ. બંદર. ૨
જુવાવાળુ છે રૂ તમારૂં,
તે દેખી [illegible] નઠારૂં,
[illegible] અમારૂં રે.સુણ. બંદર. ૩
[illegible] છોંટેલો [illegible] કપાસ,
[illegible] તનથી [illegible] તપાસ,
[illegible] થઇ [illegible]રે. સુણ. બંદર. ૪
[illegible] તમારૂં ધરે છે,
[illegible] ધરે [illegible] છે,

એમ ત્યેતો પોકાર કરે છેરે. સુણ્યા બંદર.
જ્યારે ખરિદ થૈ ગંઘ પુરી,
નવ રહી જરાએ અધુરી,
ત્યારે બોલે છે વાતો પુરીરે. સુણ. બંદર. ૬
પિડ મદી થઈ છે હમણાં,
નવ અવેજ માગો હાલ ઘણા,
પછે ઝાલી બેઠા છે હમણારે. સુણ. બં. ૭
લખ્યા કાગળ રાખ્યા છે તેવે,
લેનારા તેને લઈ શેવે,
સિકારે પોચે માલ તેવેરે. સુણ. બંદ

દોહરો.

સિકારી સંસારમાં, પણ તણા [illegible]
મોટા લોકે માંડિયા, ફુલીના [illegible].

પદ ૫ મું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

સુણજ્યો ભાઈરે મોટા તણી વાત
જેની નજરે કસોટીરે સુણ બંધો
મોટા તણી વાત મોટી

દશ વીશ હજાર લીયે ખાંડી,
જેણે ખરીદ એવી ખુબ માંડી,
તેને બીક નહીં બેસે રાંડી રે. સુણ. મો ૧
મોટા અત્રાણુ કરે કાંઈ એવુ,
નવ લાભ કે ખોટનું કેવુ,
તેને ભસે હોયે લેવું દેવુ રે. સુણ. મો ૨
તેનુ જોઈ કરે કદી છોટા,
લીધા રસ્તા કેવાય તે ખોટા,
તેના ઉડે બહુ એમ ગોટા રે. સુણ. મો. ૩
મોટા લાખ બે લાખનુ ફુંકે,
નવ થોડા સામું તે થુંકે,
મે દાવ પોતાનો ન ચુકે રે. સુણ. મો. ૪
ખરાં ઉડાડોજ ખોખાં,
કાંઈ કરે નહી એના ધોખા,
જાયે ન સાકર ચોખા રે. સુણ. મો. ૫
ડે મારચા જઈ વિદેશી,
પાતાળમાં જૈ પેસે,
આ ઉપર તે બેસે રે. સુણ. મોટા. ૬
ગો નહી રે ડગાવ્યા,

તે ચગે નહી રે ચગાવ્યા,
તેથી ભલા થઇને ભાવ્યા રે. સુણ. મો ૬
ચીત ચાહે ન કોઈનું બુરૂં,
કરે સરવ પ્રકારે પુરૂ,
તેનું જોઈ થાવુ નહી સુરં રે. સુણ. મો. ૮
મોટે વાત માંડી એમ જ્યારે,
બીના પૈસા વાળા મન તારે,
હવે પૈસા પામીયે ક્યારે. સુણજ્યો. મોટા. ૯

દોહરો

અધીરા એવા બન્યા, લક્ષ્મિવાળા લોક
પાછા પૈશા પામવા, ઉપજ્યો અંતર ૧

પદ ૬ ઠું. ૧૦

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

સુણજ્યો ભાઇ રે લક્ષ્મિવાળા એ
લક્ષ્મિવાળા એમ લેખે,
બધી દુનીયાંને ઉજડ દેખે રે,
સુણજ્યો ભાઇ રે લક્ષ્મિવાળા એ
લખે લાવો અમારા નાણા,

અમ્મે જાણ્યુ તમ્મે છો શાણા,
એમ લીધાં સહુનાં પરમાણારે. સુણ. લ. ૧
ભરો નાણા વેચીને દાણા,
આવો મ્મારામ તરાનો ટાણા,
થાકી બેસારી દેશું થાણારે. સુણ. લ. ૨
કેછે ખમ્મા દીવાળી સુધી,
નહી રાખીયે નાણા રૂધી,
બહુ ફેરવશો નહી બુધીરે. સુણ. લ. ૩
પોચ્યાં તેણે પુરાં કરી દીધાં,
બીજે બતાવ્યા રસ્તા સીધા,
ઉઠી વેલા મોટા પંથ લીધારે. સુણ. લ. ૪
૧ ઉપર થાયે ફરીયાદી,
માણીક પ્રતીવાદી,
ગુણ હીણા થયા તજી ગાદીરે.સુણ. લ. ૫
એ ખેલ ખરોજ ભજાવ્યો,
મ્મા દેશમાં ડંકો બજાવ્યો,
રો દેશ પોતાનો તજાવ્યોરે. સુ. લ. ૬
+ પૈશા પુરા નવ પોતા,
છીદ્ર તેના રહી ગોતા,

તેથી ફરી માંડ્યા ફ્રીઈ સોતારે સુ. લ
હવે રૂઉનો વેપાર નવ કરીયે,
નાઈ ધોઈ આમાંથી ઉગરીયે,
ફરી એની વાટે નવ ફરીયે રે. સુણ. લ.

દોહરો.

કૈકે દીવાલાં કાઢીઆં, કૈકે લોધી રાત;
કૈકે વેપાર છોડીઓ, કેવી થઈ ગઇ વાત.

પદ ૭ મું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે

સુણજો ભાઇરે હુંડી દેશાવર હાલી
હુંડી દેશાવર હાલી,
તેને હાથ કોએ નવ ઝાલીરે,
સુણજ્યો ભાઇ રે હુંડી દેશાવર હા
રૂત વાળાની હુંડી ન રાખે,
થયા નીમાણા તે નાણા પાખે,
નવ કરે ખરીદ વાત લાખે રે. સુ'
જાય હુંડી લઈ ઓળખાણે,
તોય રાખે ન નાણાની તાણે,

કેહે દેશુ નાણા શીકરાણુંરે. સુણ. હુંડી.૨
પુરા મુઝાએ પૈશા સારૂ,
તેથી થાયે નહી મન ધાર્યું,
જેવા બંદર તેણે વિચાર્યું રે. સુણ. હુંડી.૩
લખે ચોકડાં આજે ચલાવ્યાં,
એવા કાગળ લૈને લખાવ્યા,
પત્ર લખીને પૈસા મગાવ્યારે. સુણ. હુંડી ૪
નવ પત્ર તણો વીસવાસ,
હુંડીવાળા ફરે છે ઉદાશ;
જાય એક બીજા તણી પાસેરે. સુણ હું. ૫
સકરાણાનો થયો શીકાર,
તેથી ઘાયલ દીસે દેદાર,
હી કોઇનો વેવાર રે. સુણ. હુંડી. ૬
જાય બંદર પૈસાને માટે,
સમજાવે આડતીયાને ઘાટે,
આવે પૈશા લઈ ઉભી વાટેરે. સુણ હુંડી.૭
હુંડી હુસીઆર થૈને વહાવે,
નોય ખ્યાલ પાછી આવેરે. સુણ. હુંડી. ૮
રે ધોકડી નજરે નીહાળી,

તારે હુંડી તણી હીવાલી,
એવી પેટમાં પેઠી પાળી રે. સુણ હું
ગયો વચ.. તણો વીસવાસ,
તેથી પામે જનો બહુ ત્રાસ,
એમ થાવે છે નાસાનાસ રે. સુણ. હુંડી ૧૦
નાણા નવ જડેજ નવાણું,
જુઓ ભાયો આવ્યુ કેવુ ટાણુ,
કીયાં નુર બધુ એ લુટાણુ રે.સુણ.હુંડી.૧૧
દેજો શીકરાણે વાત કીધી,
કરી કબુલ ને હુડી લીધી,
નકો નાણા ભીડે પાછી દીધી. સુ.

દોહરો.

આતો સરવે આજનો, દેખ્યો સંરવે ડ.૦
હવે વરણવુ હેતસુ, ચડયુ જગત ઝકેં

પદ ૮ મું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

સુણજ્યો ભાઇરે ચડયું જગત ચકે
ચડયુ જગત ચકડોળે,

..લે એક બીજા તણે હોરે રે,
સુણજ્યો ભાઇ રે ચડયુ જગત ચકડોળે.ટેક
નાના મોટાનો નાતો ન આવે,
સૌ વેચાય સરખે ભાવે,
તેને કોણ તીયાં સમજાવે રે. સુણ. ચ. ૧
બાપ બેટાની આબરૂ ન રાખે,
નાણા માટે બુરી વાત દાખે,
એવું ભાળી લીધુ આજ આંખેરે. સુ. ચ ૨
રાજકોટ ગોંડલ ધોરાજી,
થાય નાણા ભીડે વાતો ઝાઝી,
પ્રોળ ભાવનગરની દાઝીરે. સુણ. ચડયુ. ૩
.ળી મોટા કે પંચ ઠરાવો,
. ર ગરીબનો સીયો દાવો,
જોયો નોતો વખત કોઈ આવોરે. સુ. ચ. ૪
ફરે સોનું લઇ સાહુકારો,
તોય નાણા તણોજ ઉધારો,
. વે ફિગરવાનો ન આરોરે. સુણ. ચ. ૫
.ળ વીના સુકાય ફુલ ઝાડો,
.મેવા દેખાય છે દેદારો,

વાતુ ચૌટે વંચાયછે યારેરે. સુણ.
લાખવાળાનાં લાખા લેવાણાં,
ઘણે ઠેકાણે તાળાં દેવાણાં,
કીયાં સંતાઇ પેઠાં નાણાં રે. સુણ. ચ
જેમ વીટીળીઓ વાયુ વાયે,
પોચા પાતળાં પરથમ જાએ,
એમ હાલકલોળ બને થાયેરે. સુણ. ચ.
ક્રોડવાળા કહે કેમ થાસે,
આતો મુળગી મુડી જાસે,
રાખો એજ આપણી પાસેરે. સુણ
મન બીના બહુ બેંકવાળા,
છુટે નાણાં વાળા તણા ગાળા,
અતિ અધર થયા ઉચાળા રે. સુ
જે કો બગી મધ્યે બેસી ફરતા,
સંગ શેવક લૈને વીચરતા,
હીંડે રસ્તો મુકી હવે તરતારે. સુણ.

સમાપ્ત.